

LBRIS

We know  
books

A. TOLSTOI

CHEIȚA DE AUR  
SAU MINUNATELE PĂȚANII ALE LUI  
BURATINO

Traducere din limba rusă  
de Dan Faur și R. Velt

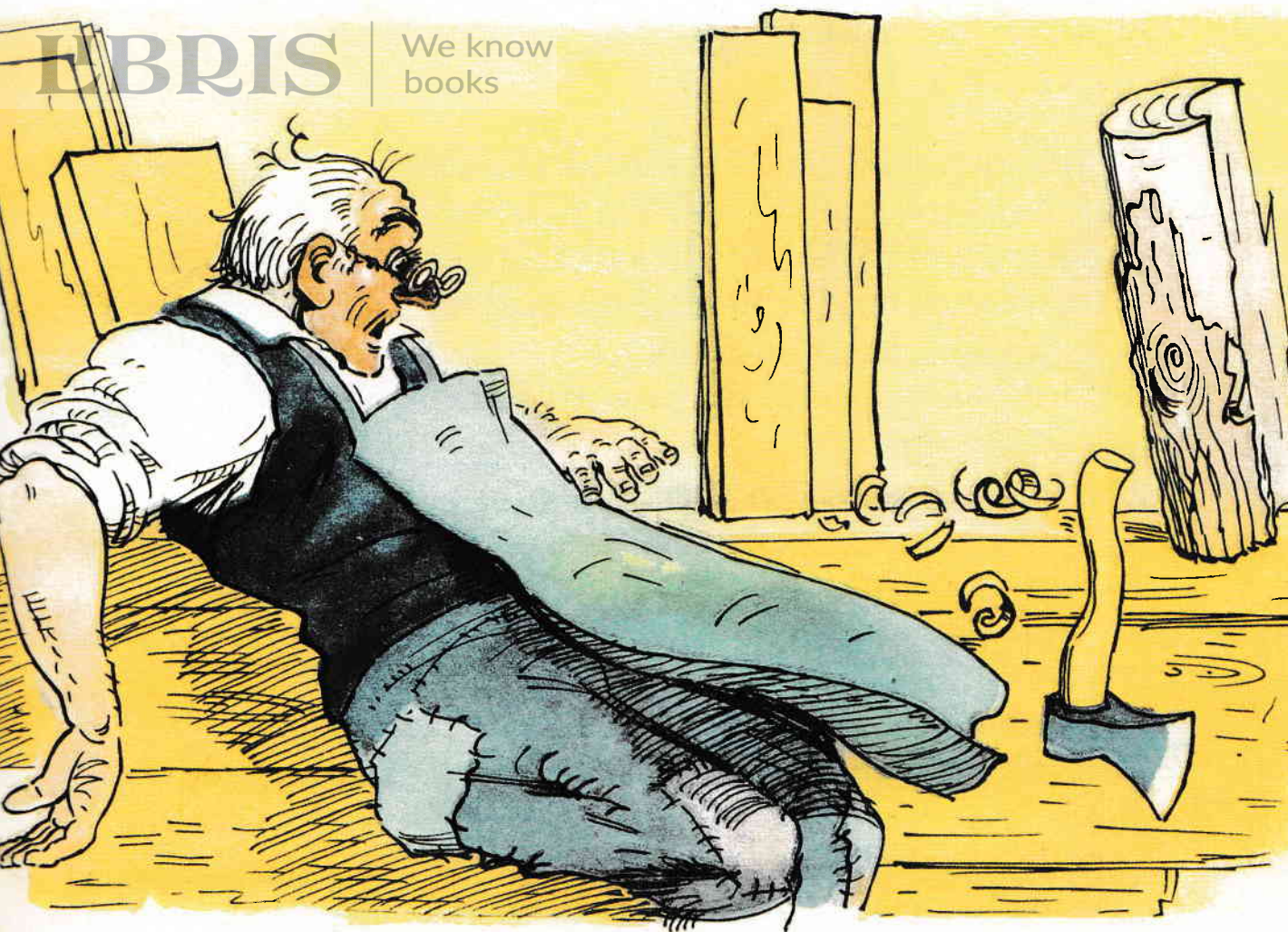
Ilustrații  
de A. Canevschi

arthur  
retro

## CUPRINS

Prefață . . . . .	5
Un butuc care scâncește cu glas omenesc nimereste în mâinile dulgherului Giuseppe . . . . .	7
Giuseppe îi dăruiește butucul vorbitor prietenului său Carlo . . . . .	9
Carlo cioplește o păpușă de lemn și îi dă numele de Buratino . . . . .	12
Greierul Vorbitor îi dă lui Buratino un sfat înțelept . . . . .	14
Buratino mai-mai să se piardă din pricina nechibzuinței sale. Tata Carlo îi face îmbrăcăminte din hârtie colorată și îi cumpără un abecedar . . . . .	17
Buratino vinde abecedarul și cumpără un bilet pentru teatrul de păpuși . . . . .	22
În timpul reprezentației, păpușile îl recunosc pe Buratino . . . . .	25
În loc să-l ardă pe Buratino, senior Carabas-Barabas îi dă cinci galbeni și-l lasă să plece acasă . . . . .	29
În drum spre casă, Buratino întâlnește doi cerșetori, pe motanul Bazilio și vulpea Alisa . . . . .	33
În ospătăria „La trei peștișori“ . . . . .	36
Buratino este atacat de tâlhari . . . . .	40
Tâlharii îl spânzură pe Buratino de un copac . . . . .	43
Fetița cu părul albastru îl întoarce pe Buratino la viață . . . . .	45
Fetița cu părul albastru vrea să-i dea lui Buratino o creștere aleasă . . . . .	49
Buratino ajunge în Țara Proștilor . . . . .	54

Polițiștii îl prind pe Buratino și nu-l lasă să rostească nicio vorbă în apărarea sa . . . . .	59
Buratino face cunoștință cu locuitorii iazului, află că cei patru galbeni i-au fost furați și primește o cheiță de aur de la broasca-țestoasă . . . . .	63
Buratino fuge din Țara Proștilor și întâlnește un tovarăș de suferință . . . . .	67
Pierrot povestește cum a ajuns în Țara Proștilor călare pe iepure . . . . .	70
Buratino și Pierrot sosesc la Malvina, fetița cu părul albastru, dar sunt nevoiți să fugă îndată împreună cu dânsa și cu câinele Artemon . . . . .	77
O luptă crâncenă la marginea pădurii . . . . .	82
În peșteră . . . . .	87
Buratino se hotărăște să afle cu orice preț de la Carabas-Barabas taina cheiței de aur . . . . .	92
Buratino află taina cheiței de aur . . . . .	97
Pentru prima dată în viața lui, Buratino e cuprins de deznădejde, dar toate se sfârșesc cu bine . . . . .	101
Buratino se întoarce în sfârșit acasă, împreună cu tata Carlo, Malvina, Pierrot și Artemon . . . . .	108
Carabas-Barabas pătrunde în odăița de sub scară . . . . .	114
Ce găsesc ei în dosul ușiței tainice . . . . .	117
Noul teatru de păpuși dă prima reprezentație . . . . .	124



## UN BUTUC CARE SCÂNCEȘTE CU GLAS OMENESC NIMEREȘTE ÎN MĂINILE DULGHERULUI GIUSEPPE

Demult, tare demult, trăia într-un orășel de pe malul Mării Mediterane un dulgher bătrân, pe nume Giuseppe, poreclit Nas-Vânăt.

Într-o bună zi îi pică bătrânului în mână un butuc, întru nimic deosebit de buștenii care se aruncă iarna în foc să dea căldură.

„Tot e bine“, își zise Giuseppe. „Am să-ncerc să scot ceva din lemnul ăsta. O fi el bun măcar pentru-n picior de masă.“

Și meșterul dulgher își agăță pe nas ochelarii legați cu un capăt de sfoară, la fel de bătrâni ca și el, învârti butucul în mâini și-n cele din urmă începu să-l cioplească cu bărdița. Cum cioplea el așa, deodată un glas pițigăiat din cale-afară prinse a scânci:

— Au, au... mai încet, te rog!

Giuseppe coborî ochelarii pe vârful nasului și își roti privirea prin atelier: nimeni...

Se uită sub tejghea: nimeni...

Se uită în coșul cu talaș: nimeni...

Scoase capul pe ușă afară: nici pe stradă nu era nimeni...

„Oare mi s-o fi părut?“ se întrebă Giuseppe. „Cine putea să scâncească?“

Apucă iar bărdița, dar cum lovi butucul, auzi din nou:

— Au! Ți-am spus că mă doare! se văicări glăsciorul subțirel.

De data aceasta, Giuseppe se sperie de-a binelea; până și ochelarii i se aburiră de spaimă.

Se uită prin toate ungherele încăperii, se vârî până și-n vatră și, răsucindu-și gâtul, privi multă vreme în susul hornului.

— Nu-i nimeni...

„Am băut poate ceva ce nu-mi priește și de-aia-mi țiuie acum urechile“, se gândi iarăși Giuseppe.

Dar nu! În ziua aceea doar nu băuse nimic...

După ce se liniști puțin, Giuseppe luă rindeaua; îi potrivea cu ciocanul partea dinapoi, pentru ca tăișul cuțitului să iasă în afară doar atât cât trebuie – nici prea mult, nici prea puțin –, puse butucul pe tejghea și... de cum trase o dată cu rindeaua, auzi:

— Au, au, au, au! Ia ascultă! De ce mă ciupești? se tânguia cu deznădejde glăsciorul subțirel.

Giuseppe scăpă rindeaua din mână, se trase înapoi, tot mai înapoi și se așeză de-a dreptul pe dușumea; își dăduse seama că glasul subțirel venea dinăuntru butucului.

## GIUSEPPE ÎI DĂRUIEȘTE BUTUCUL VORBITOR PRIETENULUI SĂU CARLO

Iată că tocmai atunci veni la Giuseppe Carlo flașnetarul, un vechi prieten al său.

Odinioară, Carlo colinda orașele, purtând o pălărie cu borurile largi, și-și agonisea pâinea cântând din gură și din minunata lui flașnetă.

Dar acum Carlo e bătrân și bolnav, iar flașneta lui e de mult stricată.

— Bună ziua, Giuseppe, spuse el, intrând în dulgherie. De ce stai pe dușumea?

— Ei, am rătăcit și eu un șurubel... Dar dă-l încolo de șurub, răspunse Giuseppe privind chiorâș la butuc. Și tu, bătrâne, cum o mai duci?

— Rău, răspunse Carlo. Mă gândesc în fel și chip cum să-mi câștig bucata de pâine. Măcar de m-ai ajuta și tu! Sau cel puțin de m-ai sfătui.

— Nimic mai ușor, făcu vesel Giuseppe și-și spuse în sinea lui: „Acuma e vremea să mă descotorosesc de butucul ăsta afurisit.“ Nimic mai ușor! Uite! Colo pe tejghea e un butuc strașnic; ia-l tu, Carlo, și du-l acasă.

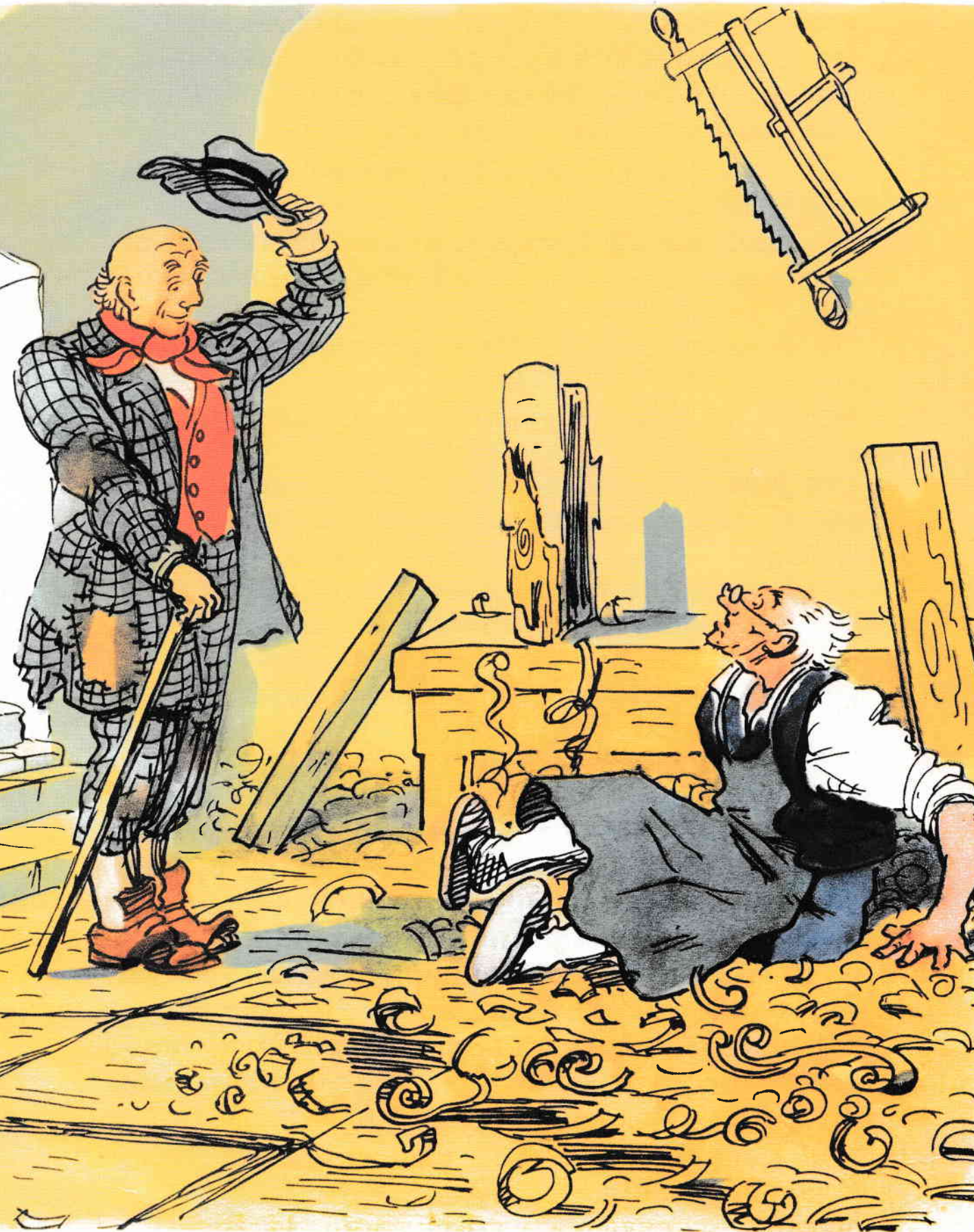
— Eee! răspunse Carlo abătut. Și pe urmă? Să zicem că duc butucul acasă; dar vezi că-n odăița mea n-am nici măcar o vatră.

— Las' că știu eu ce-ți spun, Carlo. Ia un briceag, cioplește din butucul ăsta o păpușă, învaț-o să rostească tot felul de vorbe hazlii, fă-o să cânte, să joace și poart-o prin curțile oamenilor. Vei agonisi astfel destul pentru o bucată de pâine și un păhărel cu vin.

Deodată, de pe tejgheaua pe care se afla butucul, se auzi un glăscior subțirel și vesel:

LBRIS

We know  
books



— Bravo, bine te-ai mai gândit, Nas-Vânăt.

Giuseppe tresări din nou de spaimă, dar Carlo se uită doar curios în jur. De unde să fi venit glasul?

— Îți mulțumesc, Giuseppe, pentru sfat. Ei, fie! Dă-mi butucul.

Giuseppe înșfăcă bucucul și îl înmână zorit prietenului său. Dar fie că i-l dădu cu neîndemânare, fie că butucul sări singur, vorba e că îl pocni pe Carlo în cap.

— De-astea mi-s darurile tale! izbucni Carlo jignit.

— Iartă-mă, prietene, dar nu eu te-am lovit.

— Atunci se vede treaba că m-oi fi pocnit singur în cap?

— Asta nu, prietene! Chiar butucul te-a lovit.

— Minți, tu m-ai lovit.

— Nu, nu eu...

— De bețiv, te știam eu că ești bețiv, Nas-Vânăt, spuse Carlo. Dar acum văd că ești și mincinos.

— Așa-a-a, carevasăzică ești pornit pe ceartă, strigă Giuseppe. Ia vino mai aproape!

— Ba vino tu mai aproape, să te apuc de nas!

Cei doi bătrâni începură să se burzuluiască și să sară unul la altul.

Carlo îl apucă pe Giuseppe de nasul său vânăt, iar Giuseppe îl apucă pe Carlo de smocul de păr alb ce-i creștea pe lângă urechi.

Apoi începură să se înghiontească zdravăn, în timp ce glăsciorul pătrunzător de pe teighea țipa și îi încuraja:

— Dă-i! Atinge-l!

În cele din urmă, bătrânii obosiră și începură să gâfâie. Giuseppe spuse:

— Ei, ne-mpăcăm... Ce zici?

Carlo răspunse:

— Hai să ne-mpăcăm!

Bătrânii se sărutară. Carlo luă butucul sub braț și porni spre casă.

## CARLO CIOPLEȘTE O PĂPUȘĂ DE LEMN ȘI ÎI DĂ NUMELE DE BURATINO

Carlo locuia într-o odăiță pitită sub o scară, în care nu era altceva decât o vatră frumoasă pe peretele din fața ușii.

Dar nici vatra cea frumoasă, nici focul din vatră și nici ceainul ce fierbea pe foc nu erau adevărate, ci doar zugrăvite pe o bucată de pânză veche.

Carlo intră în odăiță, se așeză pe singurul scaun ce-l avea lângă masa șchioapă de un picior și, după ce răsuci butucul pe toate părțile, luă un cuțit și începu să cioplească dintr-însul o păpușă.

„Oare ce nume să-i dau?” se întreba Carlo. „Hai să-i zic Buratino. Numele ăsta o să-mi poarte noroc. Am cunoscut eu odinioară o familie și pe toți îi chema Buratino: tatăl – Buratino, mama – Buratino, copiii – tot Buratino. Și ce bine trăiau cu toții! Fără nicio grijă!”

În butucul pe care-l răsucea cu îndemânare ciopli în primul rând părul, apoi fruntea, apoi ochii...

Iată însă că deodată ochii se deschiseră singuri și se pironiră asupra lui.

Carlo nici măcar nu arătă că s-ar fi speriat, ci întrebă prietenos:

— Ochișori de lemn, de ce vă uitați așa de ciudat la mine?

Dar păpușa tăcea – poate pentru că nu avea încă gură. Carlo ciopli obrazii, apoi ciopli nasul – unul așa obișnuit...

Ca prin farmec, nasul începu singur să se lungească, să crească și ajunsese atât de lung și de ascuțit, încât Carlo bombăni:

— Nu e bine, e prea lung...

Și bătrânul încercă să-i reteze vârful. Dar ți-ai găsit! Nasul se tot suceea și se răsucea și până la urmă rămase un nas ascuțit, lung-lung de tot, un nas tare obraznic și curios nevoie mare.

Carlo se apucă apoi să cioplească gura. Dar abia sfârși cu cioplitul buzelor, că gura se deschise deodată:

— Hi, hi, hi, ha, ha, ha!

Și din ea apăru o limbă subțirică și roșie, care căuta să-și bată joc de el.

Carlo, fără să țină seama de aceste isprăvi, își văzu de treabă: ciopli, tăie, scobi... și îi făcu păpușii bărbia, gâtul, umerii, trupul, mâinile...

Dar de-abia sfârși Carlo să cioplească ultimul degetel, că Buratino începu să-l lovească cu pumnișorii peste chelie, să-l ciupească și să-l gâdile.

— Ia ascultă! îi spuse Carlo, aspru. Nici n-am terminat bine să te cioplesc și ai și început să mi te ții de drăcii! Ce-ai să-mi faci mai târziu, hai?

Și se uită încruntat la Buratino. Iar Buratino, cu ochii lui rotunzi ca de șoricel, se uită și el la tata Carlo.

Din niște surcele, Carlo îi făcu apoi picioare lungi, cu tălpi mari. Și cu asta, mântuindu-și treaba, puse băiețelul jos, pe dușumea, ca să-l învețe să umble.

Buratino se clătină ce se clătină pe piciorușele-i subțiri, făcu un pas, încă unul și hop, hop – drept la ușă, peste prag și... o zbughi în stradă.

Carlo, îngrijorat, fugi după el:

— Ei, hoțomanule, întoarce-te!

Ți-ai găsit! Buratino fugea pe stradă ca un iepure, numai că tălpile-i de lemn făceau toc-poc, toc-poc, când loveau caldarâmul.

— Prindeți-! striga Carlo.

Trecătorii râdeau, arătând cu degetul spre Buratino, care fugea de rupea pământul. La răscruce, străjuia un polițist uriaș, cu mustățile răsucite și cu o pălărie în trei colțuri.

Văzând cum fugea omulețul de lemn, polițistul își desfăcu larg picioarele, cuprinzând strada de-a latul. Buratino vru să i se strecoare printre picioare, dar polițistul, dibaci, îl înhăță de nas și îl ținu astfel, până când sosi și tata Carlo.

— Ei, așteaptă numai, că m-oi răfui eu cu tine! spuse Carlo gâfâind și vru să-l bage pe Buratino în buzunarul hainei.

Se vede însă că Buratino n-avea niciun chef ca într-o zi atât de frumoasă ca asta și în văzul tuturor oamenilor să atârne cu picioarele afară din buzunarul hainei lui tata Carlo! Se răsuci ca o zvârlugă, căzu pe caldarâm și se prefăcu că-i mort.

— Vai, vai! spuse polițistul. Mi se pare că nu miroase a bine!

Trecătorii începură să se adune și, uitându-se la Buratino, care zăcea pe caldarâm, clătinau din cap.

— Sărăcuțul de el, spuneau unii. Se vede că de foame...

— Aș! L-a bătut Carlo până l-a omorât! spuneau alții. Flașnetarul ăsta bătrân se preface numai că-i om bun, dar când colo-i hain și fără milă.

Auzind vorbele astea, polițistul mustăcios îl înhăță de guler pe nefericitul Carlo și-l târî la poliție. Carlo mergea târșâindu-și papucii și ofta din greu:

— Of, of, mi-am găsit beleaua cu băiețelul ăsta de lemn!

Când strada se mai goli de lume, Buratino ridică nasul, își roti privirea în jur și fugi, țopăind, spre casă.

## GREIERUL VORBITOR ÎI DĂ LUI BURATINO UN SFAT ÎNȚELEPT

Ajungând în odăița de sub scară, Buratino se trânti pe jos, lângă piciorul mesei:

— Așa-a! Și acum, ce să mai născocesc?